

K R O N I K A

Koncerti. — Kaspar Cassado je čelist svetovnega slovesa in hvaležni moramo biti Glasbeni Matici, da se ni ustrašila gmotnih žrtev in nam je omogočila njegov koncert. Lani sem v Pragi slišal najslavnejšega čelista Pabla Casalsa, učitelja Cassadovega. Odkrito me je veselilo, da je učenec podedoval vse vrline svojega učitelja. Njegov simpatični nastop je oduševil občinstvo že pred koncertom; no, spored je pričal o visoki kulturi ter poznavanju literature, v katero se je Cassado poglobil tudi kot skladatelj. V njegovi sonati je polno globokih domislekov, ki jih avtor obdelava z veliko kompozicijsko tehniko, svojemu instrumentu primerno. Kot instrumentalistu mu ne zamerim, da je klavirski part — po vzoru starih mojstrov — potisnil v ozadje. Tudi ostale točke sporeda so bile zastopane po starih predbachovskih mojstrih in po Bachu samem. S tem je dobil koncert neko slogovno smer, ki jo mi malo poznamo. Hvaležen sem Cassadu, da nas je s te vrste glasbo seznanil natančneje. Izvajanje vseh točk je bilo na višku, kakršnega pri nas nismo vajeni. Po prvih taktih je bilo občinstvo kakor zamaknjeno, odobravanje se je stopnjevalo od točke do točke.

Komorne koncerte so priredili razen Cassada še: Jadviga Poženelova, Jelka Stamatovičeva in Sancinov trio. — Poženelova nam je zaigrala po večini francoske impresioniste, pa tudi Albeniza, Prokofjeva in Kogoja. Ni umetnica velikega sloga, tudi programa ne zna sestaviti, vendar pa ume podajati impresionistične igrčke dokaj zanimivo. Tudi Kogojev «Andante» je zaigrala z umevanjem. Za Prokofjeva pa je prešibka; tudi tehnično. Mogoče je sama čutila, da bi velike forme (sonate) ne zmogla, zato se ji je izognila, kar je pa vsekakor škodovalo programu. Iste pogoje imajo tudi vsi koncerti solo- pevcev. Stamatovičeva, ki ima precej voluminozen glas, ga je razmetala v sam drobiž. Nekaj pesmic je zapela dokaj mikavno, pri nekaterih je zavlačevala tempo, n. pr. pri de Fallovih. Zakaj se nam podaja sam impresionizem? Zakaj tako redko slišimo Bacha, zakaj nikdar Mahlerja, nikdar Schoenberga, Milhauda, Bartoka, Poulenca i. dr. Ali smo res tako pomehkužena generacija? V Pragi je Emil Burian dal večer slovaških pesmi (III. zvezek Vítězslava Nováka). Ker so pesmi urejene kot nekak ciklus (petnajst jih je), ni bilo čutiti nikake monotonije in cela zbirka je učinkovala kot eno samo veliko delo. Letos je izšel IV. zvezek. Sezite po njem in naj se kak pevec potrudi ter nam ga zapoje. Teh nesmiselno-provincialnih sporedov mora biti vendar že konec! — Z velikim zanimanjem bomo zasledovali nadaljnji razvoj tria Sancin (gosli), Matz (čelo), Maršičeva (klavir). Ako jih usoda ne razžene, moramo z njimi računati kot z bistvenim delom najbližjega razvoja naše glasbene kulture. Z Beethovnovim mladim opusom so se uvedli ob priliki novinarskega koncerta. Od te dobe so v teku treh mesecev naštudirali in se poglobili v toliko del, da so nam na samostojnem koncertu v filharmonični dvorani mogli podati že tria treh velikih čeških mojstrov: Smetane, Dvořaka in Nováka. Kot dodatek so zaigrali počasni stavek iz Paul Juonovega tria, ki ga imajo tudi naštudiranega. V Celju so nastopili, v Zagrebu ponovno; mladi so, ambiciozni in resni umetniki ter edino udruženje te vrste v naši državi. Igrali so vzorno. Prepričan sem, da bo tvorila sicer maloštevilna, a muzikalna publika, ki se je zbrala na njihovem prvem koncertu, stalen kader njihovih častilcev, ki se pa bo od nastopa do nastopa pomnoževal.

Z drobnimi skladbami je nastopil romunski pevski zbor iz Bukarešte ter nas prepričal o veliki zmožnosti svojega pevovodje, o krasnem glasovnem ma-

terialu, s katerim razpolaga, ter o vzorni zborovski disciplini. Škoda, da so podajali manjvredne skladbe, vseskozi lahko izvedljive ter starejšega datuma. Bil je v pravem smislu besede popularni koncert. Podoben njihovem nastopu je bil koncert pevcev udruženja jugoslovanskega učiteljstva. Pri teh ima kapelnik lahek opravke; vsi so kolikortoliko podkovani v harmoniji in intonaciji že iz učiteljišča; zato se čudim, da ni njih pevovodja izbral težjega sporeda, četudi bi moral poseči v češko ali katero drugo zborovsko zakladnico. Izvajali so le slovenske pesmi: Adamiča, Lajovca, Ravnika in Škerjanca. Obljubljali so Kogoja, pa jim je bil menda pretežak. Ves spored so izvajali pod Kumarjevo taktirko izvrstno. Ravnikove nove skladbe so naravnost užgale. — Železničarski pevski zbor «Sloga» je pod vodstvom H. Svetla zapel nekaj zborov večjega obsega z orkestrom ter nekaj krajših a capella. Škoda, da zbor še ni na višini, kjer bi se mogel z uspehom poprijeti tako častnega dela. Gotovo pa mu študij večjih opusov koristi neprimerno več kot če bi se ukvarjal z narodnimi in zastarelimi umetnimi pesmaricami. Dobre volje je bilo mnogo, požrtvovalnega dela mogoče še več, zunanji uspeh pa je izostal. Naj jih to ne ovira v nadaljnjem delu! Mogoče se jim sčasoma posreči, zbrati par dobrih višjih glasov (tenorjev in sopranov), katerih jim primanjkuje.

Krasen, ako tudi neenoten spored nam je podalo orkestralno društvo in zbor Glasbene Matice s sodelovanjem našega najboljšega pianista, Antona Trosta. Orkester je dirigiral E. Adamič tako sigurno kot doslej še nikdar. V proslavo Schubertove obletnice smo slišali njegovo uverturo v italijanskem slogu, ki pa za ostalim znanim Schubertom zelo zaostaja. Orkester je svojo dinamsko disciplino pokazal v Janačkovi godalni suiti, ritmično pa nas je presenetil i Adamič i orkester v spremljevalni vlogi Rahmaninovega klavirskega koncerta, ki ga je mojstrsko zaigral Trost, ki mu številno zbrana publika sploh ni dala oditi brez dodatka. Prav srečen zaključek koncerta sta bili dve točki iz Stravinskega genialne suite «Žar ptica». Med orkestralnimi točkami nas je zbor Glasbene Matice seznanil s tremi starimi Gallusovimi skladbami. Pevovodja M. Hubad jih je naštudiral vestno in z ljubeznijo ter oddirigiral slogu primerno, brez nepotrebne sentimenta, ki ga polifone skladbe itak ne prenesejo. Prepričan sem, da bo naš Matični zbor na Češkoslovaškem uspel nad pričakovanje ter da bodo tudi naše zborovske skladbe deležne splošnega priznanja.

Slavko Osterc.

Naša mlada umetnost v tujini. — Take živahnosti v prirejanju umetnostnih razstav izven slovenskih meja, kakor smo je bili priča zadnje čase, že dobrih dvajset let ni bilo opaziti. To je bilo takrat, ko so naši mladi impresionisti na tujem poskušali priboriti si priznanje, ki ga jim preozka domovina ni dala. In kakor da se ponavlja slovenska zgodovina, je prav tako spet v naših dneh. Menda bo treba, da tudi poveljna generacija prej ostari, preden jo bo oficijelna javnost priznala in ji omogočila neoviran razmah. Odtod tudi v teh letih isti njen skrajni napor, najti zunaj pred strogim, pred strožjim in čisto nepristranskim forumom potrdilo svoje življenske upravičenosti in cene. Po nagibu torej prav za prav stvar osebnega interesa ožjega krožka, v neizogibnih posledicah pa boj za priznanje novega pokolenja in njegovih novih idealov. Zato je uspeh teh prireditvev v tujem svetu v bistvu zadeva celokupnega naroda in slovesa njegove umetnosti.

O priliki velike jugoslovanske razstave v Beogradu, ki se je leta 1922. vršila v proslavo kraljeve poroke, se je večina po vojni nastopivših naših umetnikov združila v skupino, ki se je strnila na tej prireditvi v enoto. Ta čisto